

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๒๑/๒๕๖๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสนี้ : ส 27846 กวค. 154
วันที่ 22 พ.ค. 61
เวลา 14.40 น.
รับที่ : ส 7108/61 2 ๑๖
วันที่ : 22 พ.ค. 61 เวลา : 14:28

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค (Economic Committee: EC) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ขอเสนอเรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค (Economic Committee: EC) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ระหว่างวันที่ ๕-๖ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ เมืองพอร์ตมอร์สบี รัฐเอกราชปาปัวนิวกินี มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่องดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้น่าจะเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๗) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

๒. เรื่องเดิม

๒.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการติดตาม และเข้าร่วมการประชุมในคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค (Economic Committee: EC) และการปฏิรูปโครงสร้าง (APEC Structural Reform) เพื่อนำประเด็นการปรับโครงสร้างมาขับเคลื่อนและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านการปฏิรูปโครงสร้าง และติดตามการจัดทำรายงานเศรษฐกิจเอเปค ประจำปี โดยประสานร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศทำหน้าที่ดูแลการดำเนินงานภายใต้กรอบแผนงานของ EC และการมีส่วนร่วมของประเทศไทย

๒.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค (EC) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานพัฒนาระบบราชการเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านปฏิรูปโครงสร้างภายใต้วาระใหม่สำหรับการปฏิรูปโครงสร้างเอเปค (Renewed APEC Agenda for Structural Reform: RAASR) สำหรับปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๒.๓ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค (EC) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ และมอบหมายให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามตารางสรุปประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค ตามที่ สศช. เสนอ

โดยมีประเด็นที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานปฏิรูปโครงสร้าง การปฏิรูปกฎระเบียบ ความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ และการบริหารจัดการธรรมาภิบาลภาครัฐ เป็นต้น

๓. สารสำคัญ

คณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค ได้จัดการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ โดยรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นางปัทมา เจียรวิศิษฎ์สกุล) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าคณะผู้แทนไทย ในการประชุม ระหว่างวันที่ ๕-๖ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ เมืองพอร์ตมอร์สบี รัฐเอกราชปาปัวนิวกินี โดยมีผลการประชุมดังนี้

๓.๑ การขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้วาระใหม่สำหรับการปฏิรูปโครงสร้างเอเปค (Renewed APEC Agenda for Structural Reform: RAASR) เจ้าภาพปาปัวนิวกินีจะจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงด้านการปฏิรูปโครงสร้าง (High Level Structural Reform Officials' Meeting: HLSROM) ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๑ เพื่อประเมินความก้าวหน้าของ RASSR และประสิทธิภาพของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของแต่ละเขตเศรษฐกิจ (RASSR Individual Action Plans: IAPs) การทบทวนการทำงานตามกรอบนโยบายการปฏิรูปโครงสร้างและการขยายตัวอย่างครอบคลุม (Policy Framework on Structural Reform and Inclusive Growth) และการหารือเกี่ยวกับประเด็นการดำเนินงานที่สำคัญภายใต้ RASSR ที่ยังไม่ได้ดำเนินการ ทั้งนี้ หน่วยงานสนับสนุนนโยบายของเอเปค (Policy Support Unit: PSU) ได้มีจัดทำทบทวนขั้นกลางของ RASSR เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม HLSROM อีกด้วย

๓.๒ การจัดทำรายงานนโยบายเศรษฐกิจเอเปค เรื่องการปฏิรูปโครงสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน ปี ๒๕๖๑ (APEC Economic Policy Report on Structural Reform and Infrastructure: AEPR 2018) คณะผู้จัดทำรายงานประกอบด้วย ๑๒ เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม รายงานฉบับนี้ให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ นโยบายการแข่งขัน การปฏิรูปกฎหมายความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ที่ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนการเติบโตอย่างทั่วถึง และส่งเสริมความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นได้มีข้อเสนอให้มีการปรับปรุงขั้นตอนการจัดทำ AEPR เนื่องจากข้อบ่งชี้เนื้อหาครอบคลุมประเด็นนโยบายที่หลากหลายมากขึ้น

สำหรับการจัดทำ AEPR ปี ๒๕๖๒ ได้มีการกำหนดหัวข้อรายงานนโยบายเศรษฐกิจเอเปค ในเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างและเศรษฐกิจดิจิทัล (Structural Reform and the Digital Economy) ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและซับซ้อน หากสามารถเตรียมพร้อมให้เกิดการแข่งขันและโครงสร้างการควบคุมที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เขตเศรษฐกิจสมาชิกได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ โดยรายงานอาจครอบคลุมในประเด็นที่หลากหลาย เช่น การแข่งขันจากเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ ความสอดคล้องกันของมาตรฐานข้ามพรมแดน การสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ประกอบการในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล กรอบการบริหารงานภาครัฐที่ส่งเสริมที่ส่งเสริมการค้าดิจิทัล เป็นต้น

๓.๓ การวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจของกลุ่มเอเปค

๓.๓.๑ ผู้แทน PSU รายงานว่า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในสามไตรมาสแรกของภูมิภาคเอเปคในปี ๒๕๖๐ มีอัตราร้อยละ ๔.๐ ซึ่งสูงกว่าในช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๙ ที่ขยายตัวร้อยละ ๓.๓ สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตของเศรษฐกิจโลก มีการคาดการณ์ว่าในระยะสั้น

การเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก เนื่องจากการบริโภคภายในประเทศเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่าสัดส่วนแรงงานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงอาจเป็นผลจากนโยบายแก้ไข ปัญหาแรงงาน เช่น การปรับปรุงการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีคุณภาพ การส่งเสริม การเชื่อมโยงระหว่างคนผ่านการอบรมระหว่างประเทศ การเคลื่อนย้ายแรงงานและกฎระเบียบที่สอดคล้องกัน เป็นต้น

๓.๓.๒ ผู้แทนจากองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Cooperation and Development: OECD) นำเสนอแนวโน้มเศรษฐกิจสำหรับ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน และอินเดีย ปี ๒๕๖๒ ที่ได้กล่าวถึงแนวโน้มทางเศรษฐกิจ ๕ ประการ ได้แก่ (๑) การบริโภคภาคเอกชนและการส่งออกซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ (๒) การผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่มีความมั่นคง จะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค (๓) แนวโน้มเงินเฟ้อแบบผสม ที่กดดันให้ราคาในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น (๔) การปรับนโยบายการเงินที่เหมาะสม และ (๕) ความไม่แน่นอนจากภายนอกที่ลดความน่าเชื่อถือในตลาดทุนและความเสี่ยง ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ผลกระทบจากการฟื้นฟูเครื่องมือทางการเงินในประเทศพัฒนาแล้ว ต่อประเทศเกิดใหม่ในเอเชีย (๒) ปัญหาหนี้ภาคเอกชน ที่จำเป็นต้องได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิด และ (๓) การควบคุมการทำการค้าทั่วโลก ที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำข้อตกลงทางการค้าในภูมิภาค อีกทั้งระบบดิจิทัลเข้ามาเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจและส่งผลต่อการค้า โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนาทักษะมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างทั่วถึง และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยเพิ่มผลิตภาพให้แก่ผู้ประกอบการและผลิตภาพการผลิตโดยรวม

๓.๓.๓ ผู้แทนสภาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภาคพื้นแปซิฟิก (Pacific Economic Cooperation Council: PECC) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันเกิดจากอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเศรษฐกิจดิจิทัลจะช่วยเพิ่มผลิตภาพ การเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขึ้น และการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค ทั้งนี้ ยังมีประเด็นสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง ได้แก่ การปกป้องข้อมูล โครงสร้างพื้นฐาน ความเป็นส่วนตัว การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง และทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy)

๓.๓.๔ ผู้แทนธนาคารโลก (World Bank) กล่าวถึงการที่ผู้กำหนดนโยบายในเอเปค จำเป็นจะต้องคำนึงถึงนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่รองรับเศรษฐกิจดิจิทัลได้ โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้โครงสร้างพื้นฐานร่วมกันในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎระเบียบสำหรับข้อมูลข้ามภูมิภาคที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เช่น ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยทางไซเบอร์ รวมถึงความจำเป็นในการสร้างความตระหนักรู้ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ/ผู้บริโภค เป็นต้น

๓.๔ การจัดกิจกรรมการหารือเชิงนโยบายภายใต้กลุ่มธรรมาภิบาลภาครัฐ (Public Sector Governance: PSG) เรื่อง ภาครัฐแบบเปิด (Open government) สดช. ในฐานะผู้ประสานงานหลักของกลุ่ม PSG จัดกิจกรรมการหารือเชิงนโยบาย (Policy Discussions) เรื่อง Open Government ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและกระตุ้นให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ เพิ่มคุณภาพของบริการภาครัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐ โดยนางปัทมา เจริญวิเศษกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินรายการ และมีผู้เข้าร่วมอภิปราย ประกอบด้วย ผู้แทน OECD พร้อมทั้งผู้แทนจากเขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ จีนไทเป และไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือสำนักงาน กพร.) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๔.๑ OECD ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับภาครัฐแบบเปิดไว้ว่าเป็นการพัฒนาการปกครองที่ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส เชื่อตรง ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมที่จะช่วยสนับสนุนประชาธิปไตยและการเติบโตอย่างทั่วถึง การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ตั้งแต่การออกแบบ การดำเนินนโยบาย การติดตามและประเมินผล ไปจนถึงการจัดทำรายงานและรับฟังข้อเสนอแนะ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการพัฒนาคุณภาพการบริการภาครัฐอย่างยั่งยืน ในปัจจุบันเทคโนโลยีถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อระหว่างภาครัฐกับประชาชน จากภาครัฐบาลที่มักมีลักษณะปิด พัฒนาเป็นภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามายกระดับความโปร่งใส สุภาครรัฐดิจิทัลที่มีการเปิดกว้างและมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้ทันไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

๓.๔.๒ ฟิลิปปินส์ เป็น ๑ ใน ๘ สมาชิกผู้ก่อตั้งภาคีสมาชิกความร่วมมือเพื่อเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Partnership: OGP) ในปี ๒๕๕๔ โดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในระดับท้องถิ่น โดยฟิลิปปินส์ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับ OGP ฉบับแรกในปี ๒๕๕๕ และปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการในแผนที่ ๔

๓.๔.๓ จีนไทเป จากประสบการณ์ของจีนไทเปพบว่า การเปิดเผยข้อมูลและการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Participation) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายและปรับปรุงกระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะให้มีความครอบคลุมและตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยจีนไทเปได้มีการสร้างช่องทางการเชื่อมต่อระหว่างรัฐกับประชาชน อาทิ การสร้างอีเมลของหน่วยงานรัฐในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งอีเมลจะถูกตอบกลับภายในระยะเวลา ๓ - ๗ วัน และการเปิดสายตรงในการรับข้อร้องเรียนจากประชาชนด้วยเลขหมายเดียว

๓.๔.๔ ไทย จากนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ที่มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ส่งผลให้ภาครัฐต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจนเกิดเป็น “ระบบราชการ ๔.๐” ที่ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการปรับตัวของภาครัฐต้องให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ภาครัฐแบบเปิดและเชื่อมโยง (Open and Connected Government) มุ่งสู่การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ส่งผลให้การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ เกิดธรรมาภิบาล มีการกำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐให้ทันไปอย่างโปร่งใส (๒) ภาครัฐที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric Government) เป็นการจัดการบริการสาธารณะให้ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยใช้การเข้าถึงความต้องการเหล่านั้นผ่านระบบดิจิทัล และประชาชนสามารถเข้าถึงเครือข่ายบริการของภาครัฐได้ในจุดเดียวและตลอดเวลา และ (๓) ภาครัฐที่ชาญฉลาดและมีศักยภาพสูง (Smart and High Performance Government) การสร้างนวัตกรรม การเตรียมความพร้อม และการวิเคราะห์ความเสี่ยงในระบบราชการ เพื่อให้ข้าราชการเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล การเป็นผู้กำกับดูแล และการเป็นผู้ปฏิบัติที่มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีการออกพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและภาคเอกชน โดยการลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการยื่นคำขออนุญาตในการดำเนินกิจการด้วย

การนำเสนอของผู้แทนดังกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีถึงการนำแนวคิดภาครัฐแบบเปิดไปใช้ตลอดวงจรนโยบาย ตั้งแต่การออกแบบนโยบาย การดำเนินการ ติดตามและประเมินผล และการสะท้อนเสียงประชาชนรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

๓.๕ การหารือระดับนโยบายเรื่องการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Policy Discussion on Ease of Doing Business Stocktake) จัดขึ้นโดยสหรัฐอเมริกา เป็นการหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้ APEC Ease of Doing Business Action Plan ซึ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านการปฏิรูปเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจระหว่างปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จในอัตราร้อยละ ๗.๓ ตีกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ ๖.๖ ได้แก่ การเริ่มต้นธุรกิจ การขออนุญาตก่อสร้าง การได้รับสินเชื่อ การค้าระหว่างประเทศ และการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง โดยมีกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญในการยกระดับความสะดวกในการทำธุรกิจในเอเปค จากกรณีตัวอย่างของนิวซีแลนด์ มีการปฏิรูปการลงทะเบียนธุรกิจ อาทิ การแก้กฎหมายเกี่ยวกับบริษัทเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ และการสร้างศูนย์บริการจุดเดียว (Single Window) สำหรับการทำธุรกรรมออนไลน์ทุกประเภทเพื่อลดระยะเวลาและลดต้นทุนในการดำเนินการ

๓.๖ การหารือระดับนโยบายเรื่อง การให้บริการภาครัฐในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Policy Discussion on Provision of Public Services in Electronic Format: Public E-Services) โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้แทนจากรัสเซีย เวียดนาม จีนไทเป ไทย (กพร.) และนิวซีแลนด์ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๖.๑ รัสเซีย มีการปฏิรูประบบการให้บริการภาครัฐโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นกลไกสำคัญ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการภาครัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ การนัดพบแพทย์ บริการตรวจสอบภาษี นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (One Stop Shop) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและภาคธุรกิจในการเข้าถึงการบริการภาครัฐ และมีการควมรวมระบบทะเบียนของรัฐเข้ามาในบริการนี้ เพื่อลดขั้นตอนการนำส่งเอกสารทุกครั้งที่เข้ามาใช้บริการ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่รัสเซียเผชิญในการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ได้แก่ การโจมตีทางไซเบอร์ ประชาชนขาดความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

๓.๖.๒ จีนไทเป มีการเปลี่ยนแปลงจากรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์สู่รัฐบาลดิจิทัล จากเดิมการให้บริการภายใต้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จะอยู่ในรูปแบบการให้บริการแบบ One Stop Service มาเป็นรัฐบาลดิจิทัลผ่านช่องทาง Open Application Programming Interfaces (Open API) ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่ง Open API จะเป็นช่องทางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ ทำให้เมื่อประชาชนเข้ารับบริการไม่ว่าจากหน่วยงานใดก็ตาม รัฐสามารถดึงข้อมูลที่มีความจำเป็นออกมาจากระบบกลางได้โดยตรง

๓.๖.๓ ไทย มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ รวมถึงรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ มาตราที่ ๒๕๘ เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ การบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน การปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน ทั้งนี้ ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการพัฒนาบริการภาครัฐ ตัวอย่างเช่น กรณีของความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้มีการจัดทำ Doing Business Portal เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการผ่านระบบการให้บริการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว

ผ่านช่องทางออนไลน์ มีการเปิดเผยข้อมูลให้สามารถเข้าถึงได้และการติดตามข้อมูลได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตั้งแต่การเริ่มต้นดำเนินธุรกิจไปจนถึงการแก้ปัญหาการล้มละลายของธุรกิจ

จากรายงานอันดับความยากง่ายในการทำธุรกิจของไทยที่ได้อันดับ ๔๔ ในปี ๒๐๑๗ ขึ้นมาเป็นอันดับที่ ๒๖ ในปี ๒๐๑๘ การบริการภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์ (E-Services) ถือปัจจัยสำคัญที่ช่วยอำนวยความสะดวกในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจให้ดียิ่งขึ้น อาทิ การนำระบบ e-Registration มาใช้ในขั้นตอนการเริ่มต้นธุรกิจ การนำ Biz Portal และ e-Filing มาใช้ในขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการร่นระยะเวลาในการจดทะเบียนให้สั้นลงมาก และการนำระบบ e-Payment มาใช้ในการชำระภาษีของธุรกิจและการจ่ายค่าประกันสังคมของนายจ้าง

๓.๖.๔ นิวซีแลนด์ ยึดหลัก “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ในการออกแบบการบริการสาธารณะในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างตรงจุด เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว ทั้งนี้ นิวซีแลนด์ยังให้ความสำคัญกับการให้บริการในตลอดทุกช่วงชีวิต และการแก้ปัญหาที่เกิดจากการควมรวมบริการภาครัฐที่หลากหลายไว้ด้วยกัน

๓.๖.๕ เวียดนาม มีการตั้งเป้าหมายในการสนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้บริการภาครัฐออนไลน์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่เวียดนามเผชิญ คือ การขาดการลงทุนใน Soft Infrastructure หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากส่วนมากการลงทุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในเวียดนามจะให้ความสำคัญกับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (Hard Infrastructure) เป็นหลัก

๓.๗ การส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลางและรายย่อยระดับโลก (Promoting E-Commerce to Globalize Micro-Small and Medium Enterprises: MSMEs) จากการหารือพบว่า ผู้ประกอบการที่ใช้ช่องทางออนไลน์ในการประกอบธุรกิจ สามารถส่งออกสินค้าในปริมาณที่มากกว่า และสามารถส่งออกไปยังประเทศที่มีความหลากหลายกว่า ผู้ประกอบการที่ทำการค้าในรูปแบบเดิม อย่างไรก็ตาม E-Commerce ยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ อาทิ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดด้านการชำระเงิน และความน่าเชื่อถือของระบบโลจิสติกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งข้ามแดนที่มีต้นทุนสูงสำหรับ MSMEs นอกจากนี้ ความท้าทายที่ MSMEs จะต้องเผชิญ ได้แก่ (๑) ความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำ E-Commerce ทั้งขั้นตอนการดำเนินการและการเลือกสินค้าที่เหมาะสมกับการทำการค้าออนไลน์ (๒) การเพิ่มช่องทางในการทำธุรกิจนอกเหนือจากการใช้สังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการขยายฐานลูกค้าที่กว้างและหลากหลายยิ่งขึ้น (๓) MSMEs ไม่สามารถลงทะเบียนในตลาดออนไลน์ในระดับโลกได้ และ (๔) ประเด็นความท้าทายข้ามพรมแดน เช่น ข้อกำหนดด้านภาษี ข้อบังคับของรัฐบาล เป็นต้น

๔. ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การปฏิรูปเพื่อเพิ่มธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐรวมทั้งความเชื่อมโยงในภาครัฐ (Connected and Open Government) ได้รับความสำคัญภายใต้กรอบความร่วมมือเอเปคเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สำหรับประเทศไทยได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นประเด็นสำคัญในเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูป และกำหนดเป็นเป้าหมายในระยะปานกลางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ การปฏิรูปเพื่อเพิ่มธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ รวมทั้งความเชื่อมโยงภาครัฐ ที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน แบบมีบูรณาการ ไร้รอยต่อ มีการเชื่อมโยงข้อมูล

จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับทราบและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ และหากนำมาใช้ทั้งกระบวนการวางแผนตั้งแต่การออกแบบ การดำเนินนโยบาย การติดตามและประเมินผล จะเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการภาครัฐให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการให้บริการ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปภาครัฐสู่การใช้ดิจิทัลอย่างทั่วถึงซึ่งเป็นประเด็นการปฏิรูปที่ประเทศไทยได้ผลักดันอย่างต่อเนื่อง และในวาระที่ประเทศไทยทำหน้าที่ผู้ประสานงานหลักของกลุ่มธรรมาภิบาลภาครัฐ (Public Sector Governance: PSG) จะเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะได้เรียนรู้ร่วมกับประเทศสมาชิกอื่นถึงแนวทางการสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพภาครัฐให้เพิ่มขึ้นตามมาตรฐานในระดับนานาชาติ ขณะเดียวกันก็นับเป็นโอกาสดีที่ประเทศไทยจะได้นำเสนอถึงการดำเนินการของประเทศไทยในเรื่องดังกล่าวในเวทีเอเปคอย่างต่อเนื่อง

๕. ข้อเสนอหน่วยราชการ

รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ระหว่างวันที่ ๕-๖ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ เมืองพอร์ตมอร์สบี รัฐเอกราชปาปัวนิวกินี ตามข้อ ๓ และ ๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางชุดินาฏ วงศ์สุบรรณ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

โทร ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๒๔๐๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๘๐๐๕

E-mail: piyanuch@nesdb.go.th